

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 23. marta 2023. godine
Br. ref.:RK 2143/23

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI65/22

Podnosilac

Društvo "Fitorja" D.O.O.

**Ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda ARJ. br. 134/2021
od 29. decembra 2021. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija
Nexhmi Rexhepi, sudija, i
Enver Peci, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnelo Društvo "Fitorja" D.O.O., zastupljeno od strane Naser Maloku (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), kojeg zastupaju advokati Abdulla Aliu i Ekrem Hoxha iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost presude Vrhovnog suda Republike Kosovo [ARJ. br. 134/2021] od 29. decembra 2021. godine (u daljem tekstu: Vrhovni Sud) u vezi sa Rešenjem Apelacionog suda Republike Kosovo [AA. br. 998/2021] od 16. novembra 2021. godine (u daljem tekstu: Apelacioni sud).
3. Podnosilac zahteva je osporenu odluku primio dana 18. januara 2021. godine.
4. Podnosilac zahteva takođe traži da se uvede i privremena mera sa ciljem izbegavanja nepopravljive štete i *“činjenicom da bi uvođenje privremene mere bilo i da će ostati u javnom interesu.”*

Predmetna stvar

5. Predmetna stvar je ocena ustavnosti Presude Vrhovnog suda [ARJ. br. 134/2021] od 29. decembra 2021. godine kojom je, prema navodima podnosioca zahteva, došlo do povrede njegovih prava koja su zagarantovana članovima 3 [Jednakost pred Zakonom], 10 [Ekonomija], 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 32 [Pravo na pravno sredstvo] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 1 Protokola br. 1 (Zaštita imovine) Evropske Konvencije o Ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP).

Pravni osnov

6. Zahtev je zasnovan na stavovima 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] i stavu 4 člana 21 [Opšta načela] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članu 22. [Procesuiranje podnesaka] i članu 47. [Individualni zahtevi] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32 (Podnošenje podnesaka i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik o Radu).

Postupak pred Ustavnim Sudom

7. Dana 16. maja 2022. godine, podnosilac zahteva je podneo zahtev pred Ustavnim sudom Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
8. Dana 23. maja 2022. godine, Predsednica Suda je odlukom br. GJR. KI65/22 imenovala sudiju Remzije Istrefi-Peci za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, u sastavu sudija: Gresa Caka-Nimani (predsedavajuća), Bajram Ljatifi i Radomir Laban (članovi).
9. Dana 23. maja 2022. godine, Sud je obavestio podnosioca zahteva o registraciji zahteva. Istog tog dana, jedna kopija zahteva je poslata i Vrhovnom Sudu i Osnovnom sudu u Prištini (u daljem tekstu: Osnovni sud) i od potonjeg je zatraženo da podnese sudu dokaz (povratnicu) koja pokazuje datum kada je podnosilac zahteva primio osporenu odluku.
10. Dana 25. maja 2022. godine, Osnovni sud je samoinicijativno podneo kompletan spis predmeta sa oznakom A. br. 2435/2021.
11. Dana 16. decembra 2022. godine, sudija Enver Peci je položio zakletvu pred Predsednicom Republike Kosovo kojom prilikom je i počeo njegov mandat na Sudu.

12. Dana 23. februara 2023. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i većinom je preporučilo Sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

13. Iz spisa predmeta proizilazi da je osiguravač "Kosova e Re" A. D. preko licence 007 od 25. aprila 2002. godine izdate od strane Uprave za bankarstvo i platni promet Kosova (BPK), koja je bila pravni prethodnik Centralne banke Kosova (u daljem tekstu: CBK), ovlašćen da obavlja poslove osiguranja na teritoriji Kosovo. Dana 31. decembra 2016. godine osiguravač „Kosova e Re“ A. D. je bio u potpunom vlasništvu turske kompanije "Tuspa Trade" DOO. Sa druge strane, godinu dana kasnije, odnosno 31. decembra 2017. godine, kompanija „Fitorja“ D.O.O., (podnosilac zahteva) je kupila 100% akcija od preduzeća „Tuspa Trade“ D.O.O., a kroz ovu transakciju, kompanija „Fitorja " D.O.O., (podnosilac zahteva) je postala novi vlasnik osiguravača "Kosova e Re" A. D. sa sedištem u Prištini.
14. U periodu od 2018. do 2021. godine, CBK je donela nekoliko odluka u kojima je tražila od podnosioca zahteva da ispuni minimalne zakonske uslove u pogledu adekvatnosti kapitala, solventnosti i imovine za pokrivanje tehničkih rezervi. CBK je zaključila da neispunjavanje gore navedenih uslova od strane podnosioca predstavke predstavlja ozbiljnu zakonsku povredu koja utiče na finansijski položaj osiguravača i interese „nosilaca polisa“.
15. Dana 24. septembra 2021. godine, Izvršni odbor CBK je usvojio Odluku br. 70-24/2021 za oduzimanje licence osiguravaču "Kosova e Re" A.D. odnosno podnosioca zahteva gde je utvrđeno da: **(i)** povlači se licenca podnosioca zahteva br. 007 od 25. aprila 2002. godine izdata od strane Uprave za bankarstvo i plaćanja Kosova (BPK), pravnog prethodnika CBK-a; **(ii)** protiv podnosioca zahteva se otvara postupak obavezne likvidacije, u skladu sa Poglavljem XVVIII Zakona br. 05/L-045 o osiguranju; **(iii)** N.L., imenovan je za likvidatora podnosioca zahteva i dodeljuje mu se nivo plate od 3.500,00 (tri hiljade i pet stotina) evra; **(iv)** ova Odluka stupa na snagu 25. septembra 2021. godine.
16. Dana 18. oktobra 2021. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbu protiv CBK-a pred Osnovnim sudom – Odeljenju za administrativne poslove, tražeći poništenje Odluke CBK-a br. 70-24/2021 od 24. septembra 2021. godine (u daljem tekstu: osporena odluka CBK) sa predlogom da se odloži izvršenje osporene odluke CBK-a. Iz spisa predmeta ne rezultira da je podnosilac zahteva osporio sastav Izvršnog odbora CBK-a.
17. Dana 20. oktobra 2021. godine, Osnovni sud je u Rešenju [A. br. 2435/2021] odlučio da: **(i)** **USVAJA se** predlog podnosioca zahteva; **(ii)** **ODLAŽE se** izvršenje odluke tužene – protiv predlagača CBK sa br. 70-24/2021 od 24. Septembra 2021. godine, sve dok Osnovni sud ne odluči konačnom odlukom u vezi sa tužbom podnosioca zahteva.
18. Osnovni sud je obrazložio: **(i)** na osnovu člana 22.2 i člana 6. Zakona br. 03/202 o upravnim sporovima (u daljem tekstu: ZUS), podnosilac zahteva je dao pouzdane argumente koji dokazuju da će izvršenje osporene odluke CBK-a naneti nenadoknadivu štetu podnosiocu predstavke, tj. odlaganje izvršenja osporene odluke CBK-a nije protivno javnom interesu, zbog činjenice da odlaganjem izvršenja osporene odluke nije oštećen nijedan javni interes; **(ii)** izvršenjem osporene odluke CBK-a nanela bi se nenadoknadiva šteta na 137 radnih mesta zaposlenih kod podnosioca zahteva koji bi ostali bez posla i to bi direktno uticalo i na njihove porodice; **(iii)** odlaganje izvršenja sporne odluke ne bi nanelo nikakvu štetu CBK niti je u suprotnosti sa javnim interesom; **(iv)** odlaganje izvršenja osporene odluke CBK-a je takođe u odbranu interesa „nosilaca polisa“ i trećih lica jer bi šteta bila isplaćena srazmerno

preostalom kapitalu, a ne kriterijumima CBK-a; i, **(v)** ova odluka o odlaganju izvršenja sporne odluke CBK-a ne prejudicira konačni epilog ovog administrativnog spora.

19. Dana 27. oktobra 2021. godine, tužena CBK je podnela žalbu Apelacionom sudu, koju je precizirala 11. novembra 2021. godine, navodeći povredu odredaba parničnog postupka, netačno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje kao i pogrešnu primenu materijalnog zakona, sa predlogom da se žalba usvoji kao osnovana i ožalbena odluka prvostepenog suda preinači ili poništi.
20. Dana 9. novembra 2021. godine, podnosilac zahteva je podneo odgovor na žalbu tužbe CBK, koji je precizirao dana 16. novembra 2021. godine, predlažući da se žalba i dopuna žalbe tužene CBK odbiju kao neosnovani, a da se ožalbeno rešenje prvostepenog suda ostavi na snazi.
21. Dana 16. novembra 2021. godine, Apelacioni sud je u Rešenju [AA. br. 998/2021] odlučio da: **(i)** USVAJA se kao osnovana žalba tužene CBK-a; **(ii)** MENJA SE rešenje Osnovnog suda [A. br. 2435/2021] od 20.10.2021. godine; **(iii)** ODBIJA se kao neosnovan predlog podnosioca zahteva o odlaganju izvršenja CBK-a br. 70-24/2021 od 24.09.2021. godine.
22. Apelacioni sud je obrazložio da: **(i)** nakon razmatranja spisa predmeta, ožalbene odluke, žalbe i njihove dopune, odgovore na žalbu i njihove dopune, i nakon njihove ocene, u smislu člana 49. ZUS-a u vezi sa članom 194. Zakona br. 03/L-006 o Parničnom postupku (u daljem tekstu: ZPP) koji se primenjuje u skladu sa članom 63 ZUS-a utvrđeno je da je žalba osnovana; **(ii)** ožalbeno rešenje prvostepenog suda karakterišu bitni procesni nedostaci iz člana 182. stav 2. tačka 1. ZPP-a; **(iii)** ožalbeno rešenje prvostepenog suda ima materijalnih nedostataka koji se ne mogu ispitati jer je izreka u suprotnosti sa obrazloženjem; **(iv)** odlučne činjenice u vezi sa ispunjenošću uslova iz člana 22.2 ZUS-a za odlaganje izvršenja osporene odluke CBK-a uopšte nisu obrazložene u odnosu na zakonske odredbe iz člana 76. i 77. stav 1. podstav. 1.4 Zakona br. 03/L-209 o Centralnoj banci (u daljem tekstu: Zakon o CBK); **(v)** prvostepeni sud nije pravilno i u potpunosti proverio činjenično stanje na osnovu člana 183. ZPP koji se primenjuje prema članu 63. ZUS-a; **(vi)** prvostepeni sud nije uzeo u obzir odredbe člana 76.1 Zakona o CBK-u, koji propisuje da "*Nikakav prilog ili izvršenje neće biti izdato protiv Centralne Banke ili njenog vlasništva*"; **(vii)** prvostepeni sud nije uzeo u obzir odredbe člana 77. stav 1. podstav 1.4. Zakona o CBK, koji propisuje da "*sud ili arbitražno veće će biti autorizovano, u određenim slučajevima, da dodeli monetarne štete oštećenim stranama, ali neće zabraniti, stagnirati, obustaviti ili odložiti radnje CBK-a*"; **(viii)** stoga, na osnovu ovih odredbi, ne postoji pravni osnov za odlaganje izvršenja odluke CBK-a, jer ukoliko podnosilac zahteva uspe u ovom upravnom sporu, onda ima mogućnost da nadoknadi štetu od tužene CBK-a; i, **(ix)** proizilazi da podnosilac zahteva nije učinio verodostojnim ispunjenje uslova iz člana 22.2 ZUS-a, za odlaganje osporene odluke CBK-a.
23. Podnosilac zahteva je podneo zahtev za vanredno preispitivanje sudske odluke Vrhovnom sudu u kojem je naveo da je došlo do povreda odredaba postupka, pogrešne primene materijalnog prava sa predlogom da se osporeno rešenje Apelacionog suda u celosti poništi i da se odluka Osnovnog suda o odlaganju izvršenja osporene odluke CBK ostavi na snazi.
24. Dana 29. decembra 2021. godine, Vrhovni sud je presudom [ARJ. br. 134/2021] odbio kao neosnovan zahtev za vanredno preispitivanje sudske odluke kojeg je podnosilac zahteva podneo protiv odluke Apelacionog suda [998. /2021] od 16.11.2021. godine.

25. Vrhovni sud je generalno usvojio nalaze Apelacionog suda gde je obrazložio da: **(i)** na osnovu člana 22. ZUS-a o ispunjenosti uslova za odlaganje izvršenja osporene odluke i člana 76. Zakona o CBK kojim se utvrđuje imunitet postupanja CBK protiv određivanja privremene mere od strane suda, odluka suda drugog stepena je pravična i zakonita; **(ii)** podnosilac zahteva nije učinio verodostojnim odlaganje izvršenja osporene odluke CBK-a i kolika je nenadoknadviva šteta koju bi pretrpeo u smislu ispunjavanja kumulativnih uslova iz člana 22. ZUS-a; **(iii)** nije dokazano da su ispunjeni kumulativni uslovi za odlaganje osporene odluke CBK-a radi zaštite interesa trećih lica; **(iv)** postoji mogućnost materijalnog obeštećenja bilo podnosioca zahteva ili oštećenih trećih lica, u slučaju da je tužbeni zahtev podnosioca usvojen pravosnažnom sudskom odlukom, pa stoga ne postoji rizik od nenadoknadvive štete; i, **(v)** Osporena odluka drugostepenog suda je jasna, razumljiva i dovoljno obrazložena za sve odlučne činjenice i zakonske odredbe Zakona o CBK koje regulišu i zabranjuju izricanje i izvršenje bilo kakvih mera protiv radnji CBK, pre donošenja konačne sudske odluke od strane sudova u Republici Kosovo.

Navodi podnosioca zahteva

26. Podnosilac zahteva tvrdi povredu članova 3 [Jednakost pred zakonom], 10 [Ekonomija], 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 32 [Pravo na pravno sredstvo] Ustava u vezi sa članom 1 Protokola br. 1 (Zaštita imovine) EKLJP-a.
27. Podnosilac zahteva tvrdi da „*Podnosilac Zahteva podnosi Zahtev u svojstvu fizičkog lica i upravnika jedinog vlasnika (akcionara) pravnog lica (predmet presude u prethodnim sudskim instancama), K.S. "Kosova e Re" dd. u skladu sa ustavnim odredbama definisanim u stavu 4) člana 21. Ustava - Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva.*“
28. Podnosilac zahteva navodi da su članovi 3 [Jednakost pred Zakonom] i 10 [Ekonomija] Ustava povređeni zato što: **(i)** Izvršni odbor CBK-a nije bio u punom sastavu i nije imao kvorum za donošenje odluka, iz čega „*proizlazi kao neprihvatljivo i u suprotnosti sa važećim zakonodavstvom*“; **(ii)** na osnovu zakona o osiguranju, CBK je imala priliku da nastavi napore da „*ispravi situaciju izbegavanjem radikalne mere oduzimanja licence kao kaznene mere*“; **(iii)** važeći zakon dozvoljava finansijski oporavak do tri (3) godine, dok u slučaju podnosioca zahteva „*ukupan period prema planu oporavka kod osiguravača ispada manji od petnaest 15 meseci*“; **(iv)** tužena CBK je primenila „*asimetrično*“ odlučivanje tako što nije dala dodatno, ali razumno vreme podnosiocu predstavke za zaključenje pregovora sa dve međunarodne kompanije u oblasti osiguranja i investicionih fondova „*da kupi deo ili ceo paket akcija akcionara "FITORJA" D.O.O.*“
29. Podnosilac zahteva tvrdi da su Apelacioni sud i Vrhovni sud prekršili član 31. Ustava i član 6. EKLJP jer su doneli svoje odluke u roku od sedam (7) odnosno dvadeset dva (22) dana, što je prema njemu „*dovoljan pokazatelj da se donošenje odluka ospori kao pristrasna i nerazumna mera, koja se kvalifikuje kao nepravедna i najverovatnije doneta pod uticajima.*“
30. Podnosilac zahteva tvrdi da Apelacioni sud i Vrhovni sud uopšte nisu razmotrili njegove dokaze i argumente i da su njihove odluke sa nedostacima u kršenju osnovnih ljudskih prava i sloboda.
31. Podnosilac zahteva dalje navodi da: „*Ovakvo stanje je zabrinjavajuće, sve dok Odluka prvostepenog suda, ne zato što je išla u korist podnosioca ovog Zahteva, već zato što ima detaljnu razradu i obrazloženje razloga i samo po sebi, ukoliko se pažljivo ispita,*

nema suprotnosti sa odredbom i razlozima za donošenje rešenja o odobrenju mere osiguranja.“

32. Podnosilac zahteva takođe tvrdi da su Apelacioni sud i Vrhovni sud pogrešno protumačili član 76. Zakona o CBK u vezi sa „imunitetom“ ovog poslednjeg jer su Apelacioni sud i Vrhovni sud u celini ignorisali „*sledeće odredbe zakon o ovom pitanju.*“
33. Podnosilac zahteva navodi da: „*Na osnovu dokazanih i potkrepljenih činjenica o pristrasnim i iznuđenim stavovima i odlučivanju prema predlagaču (CBK) Rešenjem o oduzimanju licence i daljem odlučivanju od strane kolegijuma Apelacionog suda i Vrhovnog suda, došlo je do situacije 'kršenje kontinuiranog' sa povredama osnovnih principa definisanih članom 1. Protokola 1) Evropske konvencije o ljudskim pravima kroz neopravdano ograničenje pristupa i uživanja imovinskih prava, uključujući nepokretnu i pokretnu imovinu, uključujući imovinu pronađenu na računima kao i osnivački kapital društva za osiguranje K.S. 'Kosova e Re' D.D., gde neizricanje mere bezbednosti kao privremene mere protiv njegove zakonske imovine garantovane Ustavom i konvencijama, pored lišenja osnovnih prava, predstavlja i povredu javnog interesa.“*
34. U vezi sa “zlostupotrebom” zakonskih odredbi, podnosilac zahteva navodi: „*U vezi sa pozivanjem veća Apelacionog suda i Vrhovnog suda na član 76 (imunitet), naglašavamo da je tužena/protiv predlagač (CBK) zlostupotrebila ovaj član/pravnu odredbu stvarajući zaštitnu okolnost da opravda sve svoje radnje koje su neovlašćene i samovoljne radnje a koje je preduzela iako se u ovom članu radi o nedozvoljavanju pražnjenja blagajne/rezervi putem izvršnih postupaka bilo u vansudskom ili čak sudskom postupku, a sve to radi održavanja finansijske sigurnosti i stabilnosti. Sa druge strane, u konkretnom slučaju se sudskim postupkom ne pobija imovinskopravna mera protiv predlagača, te stoga, na osnovu obrazloženja i iznetih činjenica na sledeći način, tvrdimo da je tužilac u redovnom sudskom postupku dokumentovao ništavost rešenja i da bi odlaganje postupka u ovim okolnostima samo služilo najpotrebnijoj pravnoj sigurnosti za privredu, sektor osiguranja i građane kao osiguravanike, omogućavajući nastavak delatnosti osiguravača i služeći interesima trećih lica“*
35. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda da utvrdi: (i) zahtev se proglašava prihvatljivim; (ii) povredu važećih članova Ustava; (iii) da proglasi nevažećima i da se ponište Presuda Vrhovnog suda [ARJ. br. 134/2021] od 29.12.2021. godine i Rešenje Apelacionog suda [AA. br. 998/2021] od 16.11.2021. godine; (iv) da odluči privremeno u vezi sa privremenom merom; i (v) da ostavi na snazi Rešenje Osnovnog suda [A. br. 2435/2021] od 20.10.2021. godine.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 31

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

“1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.”

Član 53
[Tumačenje odredbi Ljudskih prava]

“Osnovna prava i slobode zagaranтована ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava.”

Evropska konvencija o ljudskim pravima

Član 6
(Pravo na pravično suđenje)

“1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti sa čitavog ili jednog dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi maloletnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao naneti štetu interesima pravde.”
[...]

ZAKON br. 03/L-202 O UPRAVNIM SPOROVIMA

Član 6
[Načelo usmene rasprave]

“U upravnim sporovima, sud odlučuje na osnovu neposredne i javne usmene rasprave.”

Član 22
[bez naslova]

“2. Po zahtevu tužioca, organ čiji se akt izvršava, odnosno organ nadležan za izvršavanje, može da odloži izvršenje do konačnog sudskog rešenja ako rešenje nanese štetu tužiocu koji teško bi moglo da se renovira a odlaženje nije protivno javnom interesu, niti odlaganjem ne nanese veća nenaknadiва šteta protivničkoj strani, odnosno zainteresovanom licu.”
[...]

6. Tužilac može tražiti i od suda odlaganje izvršenje osporenog akta sve do donošenja sudskog rešenja prema stavu 2. istoga člana.”

Član 49
[Postupak po pravnim lekovima]

“1. Protiv odluke suda, žalba se postavlja kompetentnom sudu na način utvrđen članom 28 ovog zakona.

2. Žalba se podnosi u roku od petnaest (15) dana od dana dostavljanja odluke suda.

3. U drugi pitanjima postupka prema žalbi sprovede se odredbe ovog zakona za tužbeni zahtev.

4. Zahtev za vanredno preispitivanje sudske odluke prema članu 24., kao i zahtev za zaštitu zakonitosti prema članu 25., podnosi se na način određen članom 28. ovog zakona, sudu za odlučivanje prema zahtevu.”

Član 63 **[Ostale odredbe postupaka]**

“Ako ovaj zakon ne sadrži odredbe o postupku u upravnom sporu, shodno će se primenjivati odredbe Zakona o parničnom postupku.”

ZAKON br. 03/L-006 O PARNIČNOM POSTUPKU

Član 182 **[bez naslova]**

“182.1 Osnovno kršenje odredbi parničnog postupka postoji ukoliko sud tokom postupka nije primenjivao ili je primenjivao na nepravilan način neku odredbu ovog zakona, a ova je imala ili mogla da ima uticaj na donošenje zakonite i pravedne presude.

182.2 Suštinsko kršenje odredbi parničnog postupka postoji uvek:

a) ukoliko se sud sastavljen ne po odredbama ili u donošenju presude učestvovao sudija koji nije učestvovao na glavnoj raspravi;

b) ukoliko je odlučeno o zahtevu koji ne spada pod sudsku jurisdikciju;

c) ukoliko je u donošenju presude učestvovao sudija koji se prema zakonu treba izuzeti , odnosno sudskom odlukom je bio izuzet ili prilikom donošenja odluke je učestvovalo lice koji nema svojstvo sudije;

d) ukoliko je sud prema prigovoru stranke pogrešno odlučio da je stvarno nadležan;

e) ukoliko je odlučeno o zahtevu prema podignutoj tužbi nakon zakonom predviđenog roka;

f) ukoliko je sud odlučio o tužbenom zahtevu za koji je stvarne nadležnosti najviši sud iste vrste, sud druge vrste;

g) ukoliko je u suprotnosti sa odredbama ovog zakona sud bazirao svoju odluku na nedozvoljivo raspoloženje stranki (član 3. stav 3.);

h) koliko je u suprotnosti sa odredbama ovog zakona , sud doneo presudu zbog priznanja, neubeđenja, odsustva, odustajanja od tužbe ili bez vođenja glavne rasprave;

i) ukoliko nekoj od stranaka nezakonitim postupanjem a posebno ne davanjem mogućnosti za razmatranje stvari na sudu;

j) ukoliko je u suprotnosti sa odredbama ovog zakona , sud odbio zahtev stranke, da u postupku koristi svoj jezik i pismo, i da prati postupak na svom jeziku, tako da se zbog toga žali;

k) ukoliko je u postupku kao tužilac ili tuženi učestvovalo lice koje ne može biti stranka u postupku, ili ukoliko stranku koja je pravno lice nije zastupalo ovlašćeno lice, ili ukoliko stranku bez parnične sposobnosti nije zastupao zakonski zastupnik, odnosno zastupnik sa punomoćjem stranke nije imao potrebno ovlašćenje za vođenje postupka, ili za vršenje neke radnje u postupku, ukoliko vođenje postupka odnosno vršenje posebnih radnji u postupku nije kasnije dozvoljeno;

l) ukoliko je odlučeno o zahtevu za koji se nastavlja postupak ili za koju je ranije doneta konačna presuda, ili od koje je tužilac odustao ili za koje je došlo do sudskog poravnanja;

m) ukoliko je u suprotnosti sa zakonom izuzeta publika na glavnoj raspravi;;

n) ukoliko presuda ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati a posebno ukoliko je dispozitiv presude nerazumljiv ili kontradiktoran, po sebi ili sa razlozima presude, ili ukoliko presuda nema uopšte razloga ili u njoj nisu uopšte navedeni razlozi odlučnih činjenica , ili su ti razlozi nejasni, ili kontradiktorni ili ukoliko o odlučnim činjenicama postoje protivurečnosti između onoga što se u razlogu presude navodi o sadržaju dokumenta ili zapisnika o podacima datim u postupku i samih tih dokumenata ili zapisnika;

o) ukoliko je presudom prevaziđen tužbeni zahtev.”

ZAKON br. 03/L-209 O CENTRALNOJ BANCI REPUBLIKE KOSOVO

Član 34

[Odbor Centralne Banke, Izvršni Odbor i Guverner]

1. Organi donošenja odluka Centralne Banke će biti Odbor Centralne Banke, Izvršni Odbor i Guverner.

2. Odbor Centralne banke će se sastojati od Guvernera, Generalnog Direktora trezora u skladu sa stavom 2 člana 79 ovog zakona i tri (3) neizvršna člana, i biće im poverena dužnost formulisanja, usvajanja i nadzora izvršavanja politika i supervizija administracija aktivnosti Centralne Banke. Ne-izvršni članovi Odbora Centralne Banke neće biti članovi osoblja Centralne Banke.

3. Izvršni odbor čine guverner koji je i predsedavajući kao i zamenici guvernera koji će biti odgovorni za sprovođenje politika Centralne banke i njezinih operacija. O broju zamenika guvernera odlučuje Odbor Centralne banke na predlog guvernera.

4. Guverner će služiti kao Glavni Izvršni Službenik Centralne Banke odgovoran za svakodnevne operacije Centralne Banke. Zamenici Guvernera će asistirati Guverneru prilikom izvršavanja svakodnevnih operacija Centralne Banke.

Član 36

[Nadležnosti i zadaci Izvršnog Odbora]

1. U skladu sa Članom 7, Članom 8, Članom 34 i bilo kojim drugim Članom ovog Zakona, Izvršni Odbor će imati sledeće nadležnosti i zadatke:

1.1. utvrđuje i usvaja politiku Centralne Banke radi poboljšanja i održavanja stabilnog finansijskog sistema, uključujući siguran, jasan i efikasan sistem plaćanja;

1.2. utvrđuje i usvaja politiku Centralne Banke radi davanja doprinosa prilikom dostizanja i održavanja stabilnosti domaćih cena;

1.3. utvrđuje i usvaja i druge politike Centralne Banke u vezi izvršavanja njenih zadataka, i usvajanje, ukoliko je potrebno, unutrašnja pravila za njihovu implementaciju;

1.4. određuje opštu politiku i usvaja podzakonska akta i unutrašnja pravila za upravljanje operacijama Centralne Banke;

1.5. preporučuje Odboru Centralne banke da utvrdi organizacionu strukturu Centralne banke, uključujući i osnivanje i lokaciju kancelarija i radnih objekata;

1.6. usvaja imenovanja direktora departmenata i divizija;

1.7. vrši nadležnosti i zadatke Centralne Banke navedenih u Članovima 12, 15, stav 3, Član 19, stav 3, članovi 22 i 30, stav 3, ovog zakona;

1.8. određuje kategorije sredstava koja će biti u međunarodnim rezervama;

1.9. određuje kategorije sredstava koja će biti pogodna za investiciju u finansijske izvore Centralne Banke;

1.10. odobrava ili odbacuje izdavanje licenci i dozvola za plaćanje, kliring i sistema poravnanja obveznica, i povlačenje ovih licenci i dozvola;

1.11. odobrava ili odbacuje izdavanje licenci i dozvola za finansijske institucije, i povlačenje ovih licenci i dozvola;

1.12. preduzima mere sprovođenja, uključujući instrukcije bilo kojoj nadgledanoj banci ili finansijskoj instituciji, ili bilo koje regulisano plaćanje, kliring i system poravnanja obveznica, preduzimanje korektivnih akcija; bilo određivanjem likvidatora za te etnitate; ili nametanjem administrativnih kazni, kao što je navedeno u ovom Zakonu, ili u bilo kom drugom Zakonu i nakon toga izvestiti Odbor centralne banke o takvim akcijama;

1.13. osniva jedan ili više savetodavnih organa, utvrđuje njihova pravila i uslove o imenovanju njihovih članova, i utvrđuje pravila reference takvih organa;

1.14. pristup riziku i formulisanje nepredvidjenih planova za operacije koje su u toku i sigurnost Centralne Banke;

1.15. predlože odbredbu o hitnoj asistenciji likvidnosti Odboru centralne banke;

1.16. usvaja proceduralna pravila za Izvršni odbor; i

1.17. vrši i bilo koje druge nadležnosti i zadatke utvrđene ovim i bilo kojim drugim Zakonom.

Član 42

[Diskvalifikacija i razrešenje iz Izvršnog odbora]

1. Zamenik Guvernera, će biti razrešen sa dužnosti od strane Odbora Centralne Banke, nakon preporuke Guvernera, ukoliko on ili ona utvrde da postoje osnove pod članom 40, stavi 1, 2 i 3 ovog zakona koje se odnose na dotičnog Zamenika Guvernera.

2. Kao dodatak provizijama u predhodnom stavu 1. ovog člana, zamenik Guvernera može biti razrešen iz dužnosti od strane Odbora Centralne Banke, nakon preporuke Guvernera, ukoliko on/ona utvrde da dotični Zamenik Guvernera:

2.1. nije sposoban da izvršava funkciju u kancelariji zbog slabosti tela ili uma koje traje više od tri (3) meseca; ili

2.2. nije uspeo/la da izvrši svoje dužnosti za kontinuirani period od više od tri (3) meseca bez odobrenja Izvršnog Odbora; ili

2.3. je aktivno učestvovao/la u političkim aktivnostima nakon što je imenovan kao član Izvršnog Odbora.

3. Ukoliko Odbor Centralne Banke ima razlog da veruje da Guverner nije uspeo da radi po zahtevima u skladu sa osnovama navedenim u stavu 1 ili stavu 2 ovog Člana, Odbor centralne Banke koje će se sastojati od Predsedavajućeg, koji drži ili je držao visoku pravnu kancelariju, i ne manje od dve druge osobe, od kojih će jedna imati ekspertizu u bankarskim i finansijskim stvarima, koja će ispitati stvar i obavestiti Odbor Centralne Banke sa preporukom. Nakon toga, Odbor Centralne banke će odlučiti o ovome na osnovu Stava 1 ili stava 2 ovog Člana.

4. Nijedan Zamenik Guvernera neće biti razrešen sa dužnosti po drugim osnovima od onih navedenih u predhodnim stavima ovog Člana.

5. Zamenik Guvernera koji je razrešen sa dužnosti ima pravo žalbe Vrhovnom Sudu Kosova u roku od petnaest (15) kalendarskih dana od dana prijema odluke.

Član 76

[Imunitet od predrasudnih priloga]

“1. Nikakav prilog ili izvršenje neće biti izdato protiv Centralne Banke ili njenog vlasništva, uključujući zlato, posebna prava vučenja, valute, kredita, depozita ili obveznica, i bilo koji proces koji može poteći od istih, pre izdavanja krajnje presude u bilo kojoj pravnoj akciji ispred Suda Kosova.

2. Centralna banka može, celokupno ili delimično, odustati od ove zaštite, eksplicitno i pismeno, izuzev kada je u pitanju njeno zlato i posebna prava vučenja koja se održavaju na računu Kosova u Međunarodnom Monetarnom Fondu.”

Član 77

[Sudske rasprave]

“1. Na bilo kom sudu ili procedurama arbitraže protiv Centralne Banke, član organa donošenja odluka Centralne Banke ili njegovo osoblje, ili agent Centralne Banke prilikom izvršavanja svojih dužnosti u Centralnoj Banci:

1.1. sud ili arbitražno veće prilikom donošenja svoje odluke mogu ispitati da li je okrivljeni postupao nezakonito ili na arbitražni ili kapriciozan način u svetlu činjenica i relevantnih zakona i odredbi;

1.2. član organa donošenja odluka Centralne Banke ili njegovo osoblje, ili agent Centralne Banke, uključujući i osobe koje su ranije držali tu poziciju, neće biti odgovorne za štete ili na drugi način odgovorne za radnje i ispuste uradjene na osnovu i prilikom izvršavanja dužnosti i odgovornosti u ime Centralne Banke sem ukoliko se ne dokaže da te radnje ili ispusti čine namerno pogrešno ophodjenje ili grubo zanemarivanje;

1.3. navedena akcija će se nastaviti bez restrikcija tokom perioda tužbe i bilo koje druge tužbe ili drugih sudskih procedura koje su povezane sa tužbom;
i

1.4. sud ili arbitražno veće će biti autorizovano, u određenim slučajevima, da dodeli monetarne štete oštećenim stranama, ali neće zabraniti, stagnirati, obustaviti ili odložiti radnje Centralne Banke.”

Ocena prihvatljivosti zahteva

36. Sud prvo razmatra da li su podnosioci zahteva ispunili uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovníkom o Radu.
37. Sud se poziva na stavove 1 i 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

*“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
[...]*

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

38. Sud se takođe poziva i na stav 4, člana 21. [Opšta načela] Ustava, koji propisuje: *“Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva.”*
39. Sud takođe razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio i uslove o prihvatljivosti kao što su propisani u Zakonu. U tom smislu, Sud se prvenstveno poziva na članove 47. [Individualni zahtevi], 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 47 [Individualni zahtevi]

“Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

“Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

Član 48 [Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49 [Rokovi]

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku...”

40. U proceni ispunjenja uslova o prihvatljivosti, kako je to i navedeno iznad, Sud primećuje da je podnosilac zahteva precizirao da osporava jedan akt nekog javnog organa, odnosno Presudu Vrhovnog suda [ARJ. br. 134/2021] od 29. decembra 2021. godine, nakon što je iscrpeo sva pravna sredstva koja su propisana zakonom. Podnosilac zahteva je takođe objasnio za koja prava i slobode on smatra da su mu

povređena, u skladu sa zahtevima iz člana 48 Zakona i podneo je zahtev u skladu sa rokovima koji su propisani u članu 49 Zakona.

41. S tim u vezi, Sud primećuje da podnosilac zahteva, u svojstvu pravnog lica ima pravo da podnese ustavnu žalbu, pozivajući se na navodne povrede njegovih prava i osnovnih sloboda, koje vaze i za pojedince i za pravna lica (vidi slučaj Suda [KI41/09](#), podnosilac zahteva *Univerzitet AAB-RIINVEST L.L.C.*, rešenje o neprihvatljivosti od 3. februara 2010. godine, stav 14).
42. Pored ovoga, Sud razmatra da li su podnosioci zahteva ispunili kriterijume o prihvatljivosti koji su propisani u stavu (2) pravila 39 (Kriterijumi o prihvatljivosti) Poslovnika o radu. Pravilo 39 (2) Poslovnika o radu propisuje kriterijume na osnovu kojih Sud može da razmotri zahtev, uključujući i kriterijum da zahtev ne bude očigledno neosnovan. Preciznije, pravilo 39 (2) propisuje da:

“Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju”.
43. Sud podseća da gore navedeno pravilo, zasnovano kako na sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) tako i na sudskoj praksi Suda, omogućava Sudu da proglasi zahteve neprihvatljivim iz razloga koji se odnose na meritum slučaja. Tačnije, na osnovu ovog pravila, Sud može da proglasi zahtev neprihvatljivim na osnovu, i nakon ocene njegovog merituma, odnosno ako isti smatra da je sadržaj zahteva očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 39. Poslovnika o Radu. (vidi slučaj [KI04/21](#), podnositeljka zahteva *Nexhmije Makolli*, Rešenje o neprihvatljivosti od 12. maja 2021. godine, stav 26; vidi takođe slučaj [KI175/20](#), podnosilac zahteva *Kosovska Agencija za Privatizaciju*, Rešenje o neprihvatljivosti od 27. aprila 2021. godine, stav 37).
44. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao „očigledno neosnovan“ u celini ili samo u odnosu na određeni navod koji zahtev može sadržati. S tim u vezi, tačnije je nazivati ih „očigledno neosnovanim navodima“. Poslednje navedeni se, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, mogu svrstati u četiri različite grupe: (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi „četrtoog stepena“; (ii) navodi kategorisani „odsustvom očigledne ili evidentne povrede“; (iii) navodi koji su „nepotkrepljeni ili neobrazloženi“; i na kraju, (iv) „konfuzni i nejasni“ navodi. (vidi slučaj [KI04/21](#), citirano iznad, stav 27, kao i slučaj [KI175/20](#), citirano iznad, stav 38).
45. U smislu ocene prihvatljivosti zahteva, odnosno, ocenjujući da li je isti očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, Sud će se prvo podsetiti na suštinu slučaja sadržanu u ovom zahtevu i na relevantne navode podnosioca zahteva, pri čijoj oceni će Sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa kojima je, prema članu 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom (vidi slučaj [KI04/21](#), citirano iznad, stav 28).
46. Sud primećuje da se suština ovog slučaja odnosi na činjenicu da je osiguravač „Kosova e Re“ A.D. je kroz licencu 007 od 25. aprila 2002. godine izdate od strane Uprave za bankarstvo i plaćanja Kosova (BPK), koja je bila pravni prethodnik CBK-a, ovlašćen da obavlja poslove osiguranja na teritoriji Kosova. Osiguravač "Kosova e Re" A.D. je bio u potpunom vlasništvu turske kompanije "Tuspa Trade" DOO. Dok je godinu dana kasnije, kompanija „Fitorja“ D.O.O., (podnosilac zahteva) otkupila 100% akcija od kompanije „Tuspa Trade“ DOO, a kroz ovu transakciju, kompanija „Fitorja“ D.O.O. (podnosilac zahteva) je postala novi vlasnik osiguravača "Kosova e Re" A.D. sa sedištem u Prištini. U međuvremenu, Izvršni odbor CBK-a je usvojio Odluku o oduzimanju licence podnosiocu zahteva jer nije ispunio minimalne zakonske uslove u

pogledu dovoljnosti kapitala, solventnosti i imovine za pokrivanje tehničkih rezervi. Podnosilac zahteva je podneo tužbu pred Osnovnim sudom protiv tužene CBK u cilju osporavanja odluke o oduzimanju licence podnosiocu zahteva. Podnosilac zahteva je takođe tražio od Osnovnog suda da odloži izvršenje osporene odluke CBK-a. Osnovni sud je usvojio tužbu podnosioca zahteva i odložio izvršenje osporene odluke CBK-a. U međuvremenu, tužena CBK je podnela žalbu Apelacionom sudu na odluku Osnovnog suda. Apelacioni sud je usvojio žalbu tužene CBK kao osnovanu, preinačio je pobijano rešenje Osnovnog suda i odbio je kao neosnovan predlog podnosioca da se odloži izvršenje osporenog rešenja CBK-a. Apelacioni sud je uglavnom zaključio da Osnovni sud nije pravilno primenio materijalno pravo, zanemarujući primenu članova 76. i 77. Zakona o CBK. Podnosilac zahteva je podneo zahtev za vanredno preispitivanje sudske odluke navodeći povredu procesnih odredaba, pogrešnu primenu materijalnog prava sa predlogom da se ožalbeno rešenje Apelacionog suda u celosti poništi. Vrhovni sud je odbio kao neosnovan zahtev za vanredno preispitivanje sudske odluke koji je podnosilac zahteva podneo protiv rešenja Apelacionog suda. Vrhovni sud je uglavnom prihvatio i usvojio obrazloženje Apelacionog suda obrazlažući da je na osnovu člana 22. ZUS-a za ispunjenost uslova za odlaganje izvršenja osporene odluke i člana 76. Zakona o CBK, koji utvrđuje imunitet postupanja CBK-a protiv uvođenja privremene mere od strane sudova, odluka Apelacionog suda je pravična i zakonita.

47. Iz sadržaja postupaka koji su se sproveli pred redovnim sudovima, Sud ocenjuje da se osporene odluke Apelacionog suda i Vrhovnog suda odnose na odlaganje izvršenja osporene odluke CBK-a, odnosno „*prethodnog postupka*“. Sud, na osnovu svoje sudske prakse, kao i prakse Evropskog suda za Ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP), treba da oceni primenljivost garancija iz člana 31 Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP-a. S tim u vezi, Sud se poziva na tačku (b) stava (3) pravila 39 Poslovnika o Radu, na osnovu koje, Sud može da smatra neki zahtev neprihvatljivim ukoliko isti nije *ratione materiae* u skladu sa Ustavom.
48. Dakle, ocena gore navedenog kriterijuma u okolnostima konkretnog slučaja je važna jer postupci koji se vode pred redovnim sudovima spadaju u delokrug „*prethodnih postupaka*“, odnosno osporene odluke Vrhovnog i Apelacionog suda se odnose na Rešenje Osnovnog suda o odlaganju izvršenja osporene odluke CBK-a sve dok potonji ne donese konačnu odluku (razmatranje u meritumu) u vezi sa tužbom podnosioca zahteva. Shodno tome, Sud će oceniti da li je član 31. Ustava, u vezi sa članom 6. EKLJP, primenljiv u okolnostima slučaja podnosioca zahteva.
49. U ovom specifičnom kontekstu, Sud primećuje da je pitanje primenljivosti člana 31. Ustava, kao i člana 6. EKLJP-a na prethodne postupke, ESLJP protumačio kroz svoju sudsku praksu, u saglasnosti sa kojom je Sud, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.
50. Sud, takođe, primećuje da su kriterijumi koji se tiču primenljivosti člana 31. Ustava u odnosu na prethodne postupke utvrđeni i u slučajevima ovog Suda, uključujući, ali ne ograničavajući se na slučajeve *KI122/17*, podnosilac *Česká Exportní Banka A.S.*, presuda od 30. aprila 2018. godine; *KI150/16*, podnosilac *Mark Frrok Gjokaj*, presuda od 31. decembra 2018. godine; *KI81/19*, , podnosilac *Skender Podrimqaku*, rešenje o neprihvatljivosti od 9. novembra 2019. godine; *KI107/19*, podnosilac *Gafurr Bytyqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 11. marta 2020. godine; *KI195/20*, podnosilac *Aigars Kesengfelds*, presuda od 29. marta 2021. godine. Opšta načela ustanovljena ovim prethodno navedenim odlukama Suda utemeljena su na predmetu ESLJP-a, *Micallef protiv Malte*, br. 17056/06, Presuda od 15. oktobra 2009. godine.

51. Sledom navedenog, a kako bi utvrdio da li se u konkretnom slučaju primenjuje član 31. Ustava i član 6. EKLJP-a, Sud će se prvo pozvati na opšta načela utvrđena sudskom praksom ESLJP-a i sudskom praksom Suda u pogledu primenljivosti procesnih garancija iz člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, da bi zatim iste primenio na okolnosti konkretnog slučaja.
52. Na osnovu sudske prakse Suda kao i sudske prakse ESLJP-a, Sud primećuje da se svim merama obezbeđenja ili privremenim merama ne odlučuje o građanskim pravima ili obavezama, a kako bi se član 6. EKLJP smatrao primenljivim, ESLJP je odredio uslove na osnovu kojih se mora oceniti primenljivost člana 6. EKLJP na "prethodne postupke" (vidi predmet ESLJP-a, *Micallef protiv Malte*, citirano iznad, stavovi 83-86).
53. Prema uslovima utvrđenim u predmetu *Micallef protiv Malte*, koje je i ovaj Sud prihvatio kroz svoju sudsku praksu: kao prvo, pravo o kojem se radi treba da bude "građansko" i u glavnom postupku i u postupcima u vezi sa merom obezbeđenja, u autonomnom smislu ovog pojma prema članu 6. EKLJP i; kao drugo, ovaj postupak treba da na efektivan način odredi odgovarajuće civilno pravo (vidi, u ovom kontekstu, predmet ESLJP-a, *Micallef protiv Malte*, citirano iznad, stavovi 84 i 85 i reference koje su citirane u tom predmetu, vidi i slučajeve Suda *KI122/17*, podnosilac *Česká Exportní Banka A.S.*, gore citiran, stavovi 130 i 131; *KI81/19*, podnosilac *Skender Podrimqaku*, gore citiran, stavovi 47 i 48; *KI107/19*, podnosilac *Gafurr Bytyqi*, gore citiran, stav 53).
54. Sud podseća da se okolnosti slučaja tiču da je se podnosilac zahteva poziva na osporenu odluku CBK-a da oduzme licencu koja se odnosi na razvoj delatnosti podnosioca zahteva kao osiguravajućeg društva na celoj teritoriji Republike Kosovo. Podnosilac zahteva je pokrenuo upravni spor podnošenjem tužbe protiv CBK-a sa zahtevom za odlaganje izvršenja osporene odluke CBK-a na osnovu toga što će njemu i trećim licima biti naneta nepopravljiva šteta.
55. Shodno tome, zahtev za odlaganje izvršenja osporene odluke CBK-a, kao u okolnostima konkretnog slučaja, u postupku upravnog sukoba je predviđen u članu 22 ZUS-a. Ova odluka o odlaganju izvršenja, na osnovu važećeg zakona, može se doneti do odluke Osnovnog suda o meritumu slučaja.
56. Sud podseća da sva pitanja pokrenuta u okolnostima konkretnog slučaja spadaju u delokrug „preliminarnih postupaka” sve dok se ne razmotri glavno pitanje za poništenje osporene odluke CBK-a a koji su direktno povezani sa aktivnošću podnosioca predstavke kao osiguravajuće kompanije. Sud primećuje da su do sada sprovedeni postupci bili preliminarni postupci koji se odnose na odlaganje izvršenja osporene odluke CBK-a, dok u pogledu materijalnog aspekta (merituma) ovog zahteva, redovni sudovi još nisu doneli konačnu i obavezujuću odluku.
57. Iz navedenog, Sud nalazi da je podnosilac zahteva (i) uživa „građansko pravo“ koje pokreće procesne garancije člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a; (ii) zahtev podnosioca zahteva povodom tvrdnje o povredi člana 31. Ustava, u vezi sa članom 6. EKLJP-a *ratione materiae* u skladu sa Ustavom; i, da se (iii) u njegovom slučaju primenjuju procesne garancije člana 31. Ustava u odnosu na član 6. EKLJP-a.
58. U daljem tekstu ove odluke, Sud ponavlja da će – u skladu sa načelom supsidijarnosti – ceniti tužbe podnosioca samo u vezi sa prethodnim postupkom po ovom zahtevu, odnosno odluke o odlaganju izvršenja pobijanog rešenja od strane CBK-a koje su sprovedene pred redovnim sudovima.
59. Sud podseća da podnosilac zahteva u suštini ima navode koji se tiču člana 31 Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP-a o povredama prava na jednu obrazloženu odluku. Podnosilac

zahteva tvrdi da i Apelacioni sud i Vrhovni sud nisu pružili dovoljno i logično obrazloženje kada su presudili u njegovom slučaju - i implicitno - sugerise da su Apelacioni i Vrhovni sud bili pristrasni. Podnosilac zahteva takođe tvrdi da sastav Izvršnog odbora CBK-a nije imao kvorum i da nije bio u skladu sa važećim zakonodavstvom. Druge tvrdnje podnosioca predstavke odnose se na zaštitu imovine i pogrešnu primenu zakona, uglavnom članova 76. i 77. Zakona o CBK-u, a od strane Apelacionog suda i Vrhovnog suda. Sud podseća da se iz spisa predmeta ne rezultira da je podnosilac zahteva pokrenuo pitanje sastava Izvršnog odbora CBK-a.

60. Sud ponavlja da se u okolnostima konkretnog slučaja, ocena ustavnosti ne bavi materijalnim aspektom ovog zahteva, već se ograničava samo na prethodne postupke, odnosno na odluke o odlaganju izvršenja osporene odluke CBK-a, koji su vođeni pred redovnim sudovima.
61. S tim u vezi, Sud naglašava zaključke Apelacionog suda: **(i)** pregledajući spise predmeta, ožalbenu odluku, žalbe i njihove dopune, odgovore na žalbu i njihove dopune, i nakon njihove ocene, u smislu člana 49. ZUS-a u vezi sa članom 194 Zakona br. 03/L-006 o Parničnom Postupku (u daljem tekstu: ZPP) koji se primenjuje na osnovu člana 63 ZUS-a, zaključuje da je žalba osnovana; **(ii)** ožalbeno rešenje prvostepenog suda karakterišu bitni procesni nedostaci iz člana 182. stav 2. tačka 1. ZPP-a; **(iii)** ožalbeno rešenje prvostepenog suda ima materijalnih nedostataka koji se ne mogu ispitati jer je izreka u suprotnosti sa obrazloženjem; **(iv)** odlučne činjenice u vezi sa ispunjenošću uslova iz člana 22.2 ZUS-a za odlaganje izvršenja osporene odluke CBK-a uopšte nisu obrazložene u odnosu na zakonske odredbe iz člana 76. i 77. stav 1. podstav. 1.4 Zakona br. 03/L-209 o Centralnoj banci (u daljem tekstu: Zakon o CBK); **(v)** prvostepeni sud nije pravilno i u potpunosti proverio činjenično stanje na osnovu člana 183. ZPP koji se primenjuje prema članu 63. ZUS-a; **(vi)** prvostepeni sud nije uzeo u obzir odredbe člana 76.1 Zakona o CBK-u, koji propisuje da *“Nikakav prilog ili izvršenje neće biti izdato protiv Centralne Banke ili njenog vlasništva”*; **(vii)** prvostepeni sud nije uzeo u obzir odredbe člana 77. stav 1. podstav 1.4. Zakona o CBK, koji propisuje da *“sud ili arbitražno veće će biti autorizovano, u određenim slučajevima, da dodeli monetarne štete oštećenim stranama, ali neće zabraniti, stagnirati, obustaviti ili odložiti radnje CBK-a”*; **(viii)** stoga, na osnovu ovih odredbi, ne postoji pravni osnov za odlaganje izvršenja odluke CBK-a, jer ukoliko podnosilac zahteva uspe u ovom upravnom sporu, onda ima mogućnost da nadoknadi štetu od tužene CBK-a; i, **(ix)** proizilazi da podnosilac zahteva nije učinio verodostojnim ispunjenje uslova iz člana 22.2 ZUS-a, za odlaganje osporene odluke CBK-a.
62. Sud takođe naglašava i zaključke Vrhovnog Suda: **(i)** na osnovu člana 22. ZUS-a o ispunjenosti uslova za odlaganje izvršenja osporene odluke i člana 76. Zakona o CBK kojim se utvrđuje imunitet postupanja CBK protiv određivanja privremene mere od strane suda, odluka suda drugog stepena je pravična i zakonita; **(ii)** podnosilac zahteva nije učinio verodostojnim odlaganje izvršenja osporene odluke CBK-a i kolika je nenadoknadiva šteta koju bi pretrpeo u smislu ispunjavanja kumulativnih uslova iz člana 22. ZUS-a; **(iii)** nije dokazano da su ispunjeni kumulativni uslovi za odlaganje osporene odluke CBK-a radi zaštite interesa trećih lica; **(iv)** postoji mogućnost materijalnog obeštećenja bilo podnosioca zahteva ili oštećenih trećih lica, u slučaju da je tužbeni zahtev podnosioca usvojen pravosnažnom sudskom odlukom, pa stoga ne postoji rizik od nenadoknadive štete; i, **(v)** Osporena odluka drugostepenog suda je jasna, razumljiva i dovoljno obrazložena za sve odlučne činjenice i zakonske odredbe Zakona o CBK koje regulišu i zabranjuju izricanje i izvršenje bilo kakvih mera protiv radnji CBK, pre donošenja konačne sudske odluke od strane sudova u Republici Kosovo.

63. Na osnovu gore navedenog, Sud primećuje da su i Vrhovni Sud ali i Apelacioni sud: **(i)** dali sveobuhvatno obrazloženje u vezi sa svim glavnim pitanjima podnosioca zahteva, što implicira da je podnosilac zahteva imao mogućnosti da predstavi svoje argumente protiv tužene strane CBK-a; **(ii)** Vrhovni sud i Apelacioni sud su utvrdili pravni osnov pružanjem dovoljnih i logičnih objašnjenja za uzroke „imuniteta“ delovanja CBK-a na osnovu članova 76. i 77. Zakona o CBK-u; **(iii)** postoji mogućnost materijalne obeštećenja bilo podnosioca zahteva ili oštećenih trećih lica, u slučaju da se zahtev podnosioca usvoji pravosnažnom sudskom odlukom; i stoga, **(iv)** prema Apelacionom i Vrhovnom sudu, ne postoji rizik od nenadoknadive štete za podnosioca zahteva i za treća lica.
64. Što se tiče tvrdnje o nedostatku obrazložene odluke, Sud i EKLJP su u svojoj praksi istakli da član 31. Ustava, odnosno član 6. stav 1. EKLJP, obavezuje sudove da obrazlažu svoje odluke, oni su takođe istakli da se ovo ne može shvatiti kao zahtev za detaljan odgovor na svaki argument. (vidi slučajeve Suda br. KI174/21 podnosilac zahteva *Bashkim Makiqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. februara 2022. godine, stav 57 i br. KI97/16 podnosilac zahteva *IKK Classic*, presuda od 4. decembra 2017. godine, stav 49 i vidi takođe slučajeve ESLJP-a *Van de Hurk protiv Holandije*, br. 16034/90, Presuda od 19. aprila 1994. godine, stav 61; *Higgins i drugi protiv Francuske*, br. 20124/92, Presuda od 19. februara 1998. godine, stav 42).
65. Sud ponavlja da su osporene odluke redovnih sudova obrazložene i sadrže dokazane činjenice, relevantne zakonske odredbe i logičan odnos između njih. (vidi slučajeve Suda br. KI174/21 podnosilac zahteva *Bashkim Makiqi*, citirano iznad, stav 58 i br. KI72/12, podnosilac zahteva *Veton Berisha i Ilfete Haziri*, presuda od 17. decembra 2012. godine, stav 61, i br. KI135/14, *IKK Classic*, presuda od 9. februara 2016. godine, stav 58).
66. Sud naglašava da neće suštinski ceniti materijalni aspekt ovog zahteva, koji se odnosi na zahteve podnosioca zahteva za zaštitu imovine, pogrešnu primenu zakona o sastavu i kvorumu Izvršnog odbora CBK, pravosnažnost i funkcionisanje izvršnog odbora CBK-a, oduzimanje licence podnosiocu zahteva kao kaznene mere, rok za oporavak podnosioca zahteva koji odobrava CBK u skladu sa relevantnim zakonodavstvom i završetak pregovora od strane podnosioca zahteva za prodaju akcionarskog paketa „Fitorja“ D.O.O., jer se ove tvrdnje odnose na materijalni aspekt zahteva koji podnosilac još uvek ima mogućnost da istakne u postupku u redovnom pravosuđu – i kao takvi – svi ovi zahtevi su po oceni Suda preuranjeni, jer u konkretnu situaciju pred Sudom za postupanje su prethodni postupci (vidi, mutatis mutandis, slučajeve Suda KI202/21, podnosilac zahteva „*Kelkos Energy SH.P.K.*“, Presuda od 29. septembra 2022. godine, stav 143; i KI75/21, podnosilac zahteva „*Abrazen LLC*“, „*Energy Development Group Kosova LLC*“, „*Alsi & Co. Kosovë LLC*“ i „*Building Construction LLC*“, Presuda od 19. januara 2022. godine, stav 95).
67. Sud takođe naglašava da neće ocenjivati tvrdnje podnosioca zahteva za povredu članova 3. i 10. Ustava jer su ovi navodi takođe preuranjeni i mogu se razmatrati u postupku pred redovnim sudovima, koji su takođe dužni da odlučuju na osnovu Ustava i zakona (vidi član 102.3 Ustava i vidi slučaj Suda KI207/19, podnosilac, *NISMA Socialdemokrate, Aleanca Kosova e Re dhe Partia e Drejtësisë*, presuda od 10. decembra 2020, stav 128).
68. Sud zaključuje da su tvrdnje podnosioca zahteva u vezi sa povredom prava na pravično i nepristrasno suđenje zagantovanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6 (1) EKLJP-a „nepotkrepljene ili neosnovane“ tvrdnje i moraju biti odbijene kao očigledno neosnovane po ustavnim osnovama, kako je navedeno u pravilu 39 (2) Poslovnika o radu.

Zahtev za privremenu meru

69. Sud primećuje da podnosilac zahteva traži određivanje privremenih mera kako bi se izbegla nenadoknadiva šteta i zaštitio javni interes.
70. Sud se takođe poziva i na pravilo 57 (5) [Donošenje odluke o privremenim merama] Poslovnika o radu, koje propisuje: “(5) *Ukoliko strana koja zahteva privremene mere, nije predočila neophodno da to pokaže, Sud odbija zahtev za privremenu meru.*”
71. S obzirom da podnosilac nije predočio potrebne dokaze za uvođenje privremene mere, kao i na osnovu činjenice da je Sud već ustanovio da je zahtev podnosioca zahteva očigledno neosnovan, on utvrđuje da se zahtev za privremenu meru treba odbiti (vidi slučaj Suda KI10/22 podnosilac, *Sindikata Instituta za sudsku medicinu*, presuda od 18. jula 2022, stav 85).
72. Iz ovih razloga, zahtev za privremenu meru se mora odbiti.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 i članom 116.2 Ustava, članovima 20, 27 i 47 Zakona i u skladu sa pravilom 59 (2) Poslovnika o radu, dana 23. februara 2023. godine, većinom

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA ODBIJE zahtev za određivanje privremene mere;
- III. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- IV. DA OBJAVI ovo rešenje odluku u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- V. Ovo rešenje stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Remzije Istrefi-Peci

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani